

PROCEDURA „NIEBIESKIE KARTY”

W Zespole Szkół Ekonomiczno-Ogrodniczych w Tarnowie

W dniu 1 sierpnia 2010 r. weszła w życie znovelizowana ustawa o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie. Zakłada ona m.in. opracowanie jednolitej procedury działań interwencyjnych w stosunku do rodzin, w których występuje zjawisko przemocy. Z uwagi na wieloaspektowość tego zjawiska procedura ta obejmuje działania interdyscyplinarne prowadzone przez określone instytucje i służby: policję, pomoc społeczną, gminne komisje rozwiązywania problemów alkoholowych, ochronę zdrowia, oświatę, a także instytucje wymiaru sprawiedliwości. Wymienione podmioty, w tym szkoły i placówki oświatowe, zobowiązane są – na zasadach określonych w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 13 września 2011 r. – do stosowania procedury „Niebieskie Karty”.

W sytuacji krzywdzenia dziecka w rodzinie, nie do przecenienia jest rola profesjonalistów, a szczególnie pracowników oświaty. Z racji zawodu spotykają się z dziećmi codziennie i mają najlepsze warunki do wstępnej identyfikacji i rozpoznania występowania przemocy w rodzinie. Nauczyciele, pedagodzy mają największe możliwości zwrócenia uwagi na jego problemy, zmianę zachowania oraz zauważenie aktów przemocy. Często są oni jedynymi osobami, którym dziecko zaufa, i do których zwróci się o pomoc. Zatem spoczywa na nich odpowiedzialność za bezpieczeństwo dziecka w wielu wymiarach.

Małoletnie ofiary przemocy domowej są uczniami lub wychowankami szkół i placówek systemu oświaty. Dzieci i młodzież przebywają w nich przez wiele godzin dziennie. Na pracownikach tych instytucji ciąży więc obowiązek zauważenia symptomów przemocy, udzielenia wsparcia i zorganizowania im pomocy w ramach swoich kompetencji.

Konieczność stosowania procedury „Niebieskie Karty” jest dla szkół i placówek zadaniem nowym.

Niniejsze opracowanie stanowi wskazania prawno-organizacyjne i wsparcie dla pracowników oświaty w realizacji tego zadania. Oparte jest ono o doświadczenia i opracowania specjalistów w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie spoza resortu oświaty, jak i z instytucji oświatowych.

Rekomenduje się wdrożenie przez szkoły/placówki oświatowe *Procedury postępowania w przypadku podejrzenia stosowania przemocy rodzinie* w oparciu o niniejsze opracowanie, poprzez adaptację opisanych w nim kroków – stosownie do warunków danej szkoły.

W przypadku podejrzenia stosowania przemocy wobec dziecka przez członków jego rodziny podstawą do realizacji zadań w tym zakresie przez przedstawiciela oświaty jest wszczęcie procedury „Niebieskie Karty” w oparciu o przepisy:

- Ustawa o zmianie ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie oraz niektórych innych ustaw z dnia 10 czerwca 2010 r. (Dz. U. z 2005 . Nr 180, poz. 1493 z późn. zm.)

- Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 13 września 2011 roku w sprawie procedury „Niebieskie Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta” (Dz. U. z 2011 r. nr 209, poz. 1245 z późn. zm.).

Odpowiedzialność dyrektorów, nauczycieli oraz pedagogów szkolnych w zakresie udzielania pomocy dziecku wynika z następujących przepisów prawa:

- Ustawa o systemie oświaty z dnia 7 września 1991 r (Dz. U. z 2004 r . Nr 256, poz. 2572 z późn. zm.).

art. 4 – „...*nauczyciel w swojej pracy kieruje się dobrem uczniów, troską o ich zdrowie, postawę moralną i obywatelską z poszanowaniem godności osobistej ucznia*”

- Ustawa Karta Nauczyciela z dnia 26 stycznia 1982 r. (Dz. U. z 2006 r. Nr 97, poz. 674 z późn. zm.)

art. 6 – „... *nauczyciel obowiązany jest rzetelnie realizować zadania związane z powierzonym mu stanowiskiem oraz podstawowymi funkcjami szkoły: dydaktyczną, wychowawczą i opiekuńczą: wspierać każdego ucznia w jego rozwoju oraz dążyć do pełni własnego rozwoju osobowego ...).*”

- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 30 kwietnia 2013 r. w sprawie zasad udzielania i organizacji pomocy psychologiczno-pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach (Dz. U. 2013 r. poz. 532).

„Pomoc psychologiczno – pedagogiczna polega na:

- *diagnozowaniu środowiska ucznia,*
- *podejmowaniu działań interwencyjnych w sytuacjach kryzysowych”.*

Obowiązek podjęcia działań w sytuacji krzywdzenia dziecka wprost określają :

Art. 304 ust. 1 kodeksu postępowania karnego (kpk) – „... każdy dowiedziawszy się o popełnieniu przestępstwa ściganego z urzędu ma społeczny obowiązek zawiadomić o tym prokuratora lub Policję”. Przestępstwa ścigane z urzędu m. in. to: wykorzystywanie seksualne, kazirodztwo, pornografia, stręczycielstwo, znęcanie się nad rodziną, rozpijanie małoletniego, porzucenie małoletniego poniżej 15 lat, uprowadzenie małoletniego poniżej 15 lat.

Art. 304 ust. 2 kpk - na instytucjach państwowych i samorządowych, które w związku ze swoją działalnością powzięły informację o popełnieniu przestępstwa ściganego z urzędu spoczywa obowiązek niezwłocznego zawiadomienia o tym prokuratora lub Policji.

Art. 572 § 1 i 2 kodeksu postępowania cywilnego - każdy obowiązany jest zawiadomić o krzywdzeniu dziecka sąd opiekuńczy. Obowiązek ten ciąży przede wszystkim na organizacjach i zakładach zajmujących się opieką nad dziećmi.

Ustawa o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie art. 12.1. – osoby, które w związku z wykonywaniem swoich obowiązków służbowych lub zawodowych powzięły podejrzenie o popełnieniu ściganego z urzędu przestępstwa z użyciem przemocy wobec członków rodziny mają obowiązek niezwłocznie zawiadomić o tym Policję lub prokuratora.

Ustawa o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie art. 12.2. – osoby będące świadkami przemocy w rodzinie powinny zawiadomić o tym Policję lub prokuratora lub inny podmiot działający na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Art. 162 kodeksu karnego (kk) – kto człowiekowi znajdującemu się w położeniu grożącym bezpośredniemu niebezpieczeństwu utraty życia lub ciężkiego uszczerbku na zdrowiu nie udziela pomocy mogąc jej udzielić bez narażenia siebie lub innej osoby na niebezpieczeństwo utraty życia lub ciężkiego uszczerbku na zdrowiu - podlega karze pozbawienia wolności do lat 3.

III. ZADANIA SZKÓŁ I PRACOWNIKÓW OŚWIATY

Każda placówka oświatowa, udzielając pomocy krzywdzonemu dziecku powinna kierować się następującymi zasadami:

1. Nadzór nad działaniami związanymi z pomocą sprawuje dyrektor placówki oświatowej, który udziela wsparcia i pomocy osobom bezpośrednio zaangażowanym w pomoc danemu dziecku.
2. Pedagog szkolny powinien być koordynatorem pomocy krzywdzonemu dziecku. Dyrektor szkoły może powierzyć zadania związane z koordynacją innej osobie, przy czym zadania te pozostają nadal w rejestrze prowadzonym przez pedagoga.

W szkole, w której nie zatrudnia się pedagoga, zadania te powierza się innej przygotowanej do tego merytorycznie osobie.

3. Każdy pracownik szkoły, który poweźmie podejrzenie, że dziecko może być ofiarą przemocy domowej, ma obowiązek udzielić mu pomocy i przekazać informację o swoich spostrzeżeniach pedagogowi szkolnemu, wychowawcy danego ucznia lub dyrektorowi szkoły.
4. W przypadku potwierdzenia przesłanek podejrzenia o stosowaniu przemocy w stosunku do krzywdzonego dziecka bezwzględnie wszczynana jest procedura „Niebieskie Karty”.
5. W przypadku wystąpienia przesłanek mogących świadczyć o bezpośrednim zagrożeniu życia lub zdrowia dziecka zawiadamia się pracownika socjalnego, sąd rodzinny lub niezwłocznie składa się zawiadomienie do prokuratury rejonowej lub na policję o podejrzeniu popełnienia przestępstwa.
6. Działania z udziałem dziecka, co do którego istnieje podejrzenie, że jest dotknięte przemocą w rodzinie, powinny być przeprowadzane w miarę możliwości w obecności psychologa.

7. Pomoc dziecku krzywdzonemu powinna mieć charakter kompleksowy i odbywać się na podstawie długofalowego programu. Interwencja powinna trwać do czasu całkowitej poprawy sytuacji dziecka, nie zaś do momentu zaangażowania innych organów (sądu rodzinnego, organów ścigania).
8. Wszelkie działania związane z diagnozą i udzielaną pomocą winny być dokumentowane.

Każdy powinien dołożyć wszelkich starań by zachować wrażliwość i uważność na potrzeby dziecka, a udzielając mu wsparcia i ochrony przed przemocą nie utrzymywać jego sprawy w tajemnicy lecz poinformować je, że w związku z powagą sprawy, włączy do pomocy inne zaufane osoby.

Zarządzenie

Dyrektora Zespołu Szkół Ekonomiczno-Ogrodniczych w Tarnowie Nr..... z dnia .....

Dotyczy: wdrożenia procedury postępowania w przypadku podejrzenia stosowania przemocy w rodzinie.

Na podstawie: Ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2005 r. Nr 180, poz. 1493 z późn. zm.), Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 13 września 2011 roku w sprawie procedury „Niebieskie Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta” (Dz. U. z 2011 roku nr 209, poz. 1245 z późn. zm.) zarządzam, co następuje:

§ 1

Niniejsze Zarządzenie wdraża w życie „Procedurę „Niebieskie Karty” w oświacie” określającą zasady postępowania pracowników Zespołu Szkół Ekonomiczno-Ogrodniczych w Tarnowie w sytuacji podejrzenia stosowania przemocy w rodzinie - w oparciu o obowiązujące w tym zakresie przepisy prawa.

§ 2

Treść Procedury, o której mowa w § 1 zawarta jest w Załączniku nr 1 do niniejszego Zarządzenia.

§ 3

1. Zarządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem 12.03.2014 .
2. Pracownicy Zespołu Szkół Ekonomiczno-Ogrodniczych w Tarnowie zobowiązani są złożyć pisemne oświadczenie o zapoznaniu się z postanowieniami niniejszego Zarządzenia (Załącznik Nr 2).

Załączniki:

1. Procedura „Niebieskie Karty”,
2. Wzór oświadczenia pracownika.

Załącznik nr 2

.....
/ imię i nazwisko pracownika/

.....
/ stanowisko służbowe/

O Ś W I A D C Z E N I E

Niniejszym oświadczam , że zapoznałem/łam się z przepisami zarządzenia Dyrektora Zespołu Szkół Ekonomiczno-Ogrodniczych w Tarnowie nr ..... z dnia dotyczącymi procedur wdrożenia postępowania w przypadku podejrzenia stosowania przemocy w rodzinie.

Przyjmuję do stosowania , dnia .....

.....
/podpis pracownika/

Dyrektora szkoły/placówki oświatowej Nr.....

.....
/ imię i nazwisko pracownika/

.....
/ stanowisko służbowe/

O Ś W I A D C Z E N I E

Niniejszym oświadczam , że zapoznałem/łam się z przepisami zarządzenia wewnętrznego nr ..... Dyrektora szkoły/placówki oświatowej Nr ... w .....

ul. .... , dotyczącymi procedur wdrożenia postępowania w przypadku podejrzenia stosowania przemocy w rodzinie.

Przyjmuję do stosowania , dnia .....

.....
/podpis pracownika/